

Utdrag ur Göteborgstidningen onsdagen den 30 augusti 1950

Befälhavaren sjönk 50 meter från land

Allt hopp om att finna någon av de nio saknade från bogserbåten Barbara i livet är ute. Intensiva spaningar sedan klockan 4 på onsdagsmorgonen i farvattnet kring Galtö i inloppet till Göteborg eller på de närliggande stränderna var resultatlösa

Talrika fynd av militära blåkläder, som de förtvivlat kämpande mannarna krängt av sig när de försökte simma mot land, en skadad jolle, livbåten m. m. från Barbara är de enda fynden på onsdagsmorgonen,

Det va3 två jättevågor i tät följd på låringsidan, som kom Barbara . att sjunka. En våg slog ned i skorstenen och släckte fyren så att rök och gnistor yrde. Barbara sjönk på ett par minuter berättar överlevande.

Redan kl. 4 i dag på morgonen började intensiva spaningar av KA 4:s egen personal, tull och flygplan.

Stranden innanfor den plats där båten förliste var på morgonen överhöljd med vrakspillror. Bl. a. låg där bogserbåtens livbåt, svårt sönderslagen i akterstaven, två lådor för livbälten, flera lösa livbälten och en hel del kläder, framför allt blåkläder, som tydligen besättningsmännen kastat av sig i vattnet för att kunna simma lättare. I en ficka till ett par byxor hittade man en identitetsbricka, som dock tillhörde en av dem som räddat sig själv.

Den omkomne sergeanten G. H. Stjärnskog sågs simma c:a 50 meter från land men har tydligen ej orkat fram eller inte kunnat ta sig upp på land i den starka sjöhävningen.

Den allmänna meningen på Galtö är att om hjälp inte kommit hade ingen av dem, som kommit i vattnet, lyckats ta sig upp på land.

Under hela natten patrullerade värnpliktiga kustartillerister på Galtö stränder för att söka kamraterna. Någon mat eller sömn blev det inte tal om på hela natten, och först ganska långt fram på morgonen kom det avlösning.

Det anses ganska egendomligt att Barbara kapsejsade. Dels är det ju en ganska stor båt, dels hade den kraftig barlast i maskinen och var dessutom fullbunkrad med kol.

Den fortsatta utredningen får ge svar på frågan varför den slog runt och vattenfylldes så snabbt.

Något ögonvittne finns inte till förlisningen. Det var två civilanställda biträden till kustartilleriets tillsyningsman på Galtö, som upptäckte de skeppsbrutna vid stranden och rusade till med linor och andra hjälpmedel och lyckades få upp dem.

Avlösningen till spaningspersonalen, som under natten bedrivit efterforskningar både på sjön och utefter stränderna, skickades ut på morgonen.

Catalina spanar

Ett Catalinaplan, som för närvarande är stationerat på Säve, spanade på onsdagsmorgonen kring olycksplatsen för att man skulle få visshet, huruvida någon av de saknade lyckats ta sig i land på någon holme eller något skär. Spaningarna gav negativt resultat.

Barbara var vid olyckstillfället på hemväg efter ett uppdrag för kustartilleriets räkning. Vid olyckstillfället var vindstyrkan 22-24 sekundmeter med grov sjö.

“Två kamrater sjönk framför mina ögon”

- Klockan var väl fem minuter i sju på kvällen, när det hände, berättar vpl.

1058-9-49 Petrell från Mariestad, när GT besöker honom och hans kamrater på sjukstugan. Det blåste visserligen friskt, när vi gick ut från Styrösö, men det var ingen som fäste sig vid. Vi höll nordlig kurs mot Böttö och hade lä till att börja med. Först efter några minuters gång på öppet vatten i höjd med Galtö såg vi två stora vågor närma sig. Det blåste nämligen ganska friskt, 22 sekundmeter ungefär, så man kunde knappast förutsätta att havet skulle ligga spegelblankt.

Den ena vågen slog in över aktern, och innan båten hunnit resa sig drev den andra in snett bakifrån och pressade ner båten definitivt.

Det tog i alla fall två minuter innan hon sjönk, så jag och ett par kamrater hann kränga av oss det mesta av våra kläder, innan vi kastade oss i sjön, forstätter Petrell. Var och en har ju nog av sina egna plågor i sådana här situationer, men jag fick ändå tag på en av mannarna, Arne Bäckman, som föreföll ha det särskilt besvärligt, eftersom han inte kunde simma, och sökte hjälpa upp honom på en korktross, Det misslyckades emellertid i den hårda sjön och han sjönk mitt framför ögonen på mig.

Försökte simma lugnt

Nu hade jag bara en tanke: att så fort som möjligt simmande ta 'kurs på närmaste land, i detta fallet Galtö, 700 meter längre bort.

Bredvid mig sam furir Gustavsson och vi sökte bägge ta det lugnt som möjligt, genom att prata med varandra då och då. Efter 45 minuters brottning med vågorna - hur många kallsupar vi fick vågar jag inte tänka på - hade vi i alla händelser avverkat sträckan och började skymta stranden.

Dessförinnan, ungefär halvvägs, såg vi ytterligare en kamrat gå till botten - han orkade inte längre. Jag vet inte vad han hette.

Sedan återstod problemet att ta sig i land i bränningarna . Själv sögs jag ut ett par gånger innan jag lyckades kravla mig upp på klipporna som förste man.

Gustafsson var också han snart i säkerhet och det första vi gjorde var att alarmera hjälp. Tre Civilpersoner tog hand om oss och svepte in oss i filter det var egentligen då vi började upptäcka att vi frös.

Båten höll på att slå sönder oss

En annan av de räddade vpl. 1486-7-49 Davidsson från Malmö hade ännu inte hämtat sig från chocken efter olyckan vid GT:s besök.

- Det blev dåligt bevänt med sömnen i natt, berättar han, men man hade ju också en del att tänka på. Jag och två kamrater, göteborgarna Brink och Hansson klamrade oss omedelbart fast vid livbåten, som sopats överbord

och låg och flöt med kölen i vädret. Vi sköt nu simmande båten framför oss men väl inne i bränningarna började de verkliga svårigheterna.

Båten höll på att slå oss sönder och samman och själv trodde tag att min sista stund var kommen. Jag sögs ner under vattnet två gånger innan jag fick fäste på de såphala klipporna och kunde sega mig upp.

Brink klarade även han provet men av Hansson såg vi inte ett spår. Troligen hade han måst släppa taget om livbåten just när bränningarna satte in som värst.

Vi gick inomskärs mot Böttö med nordlig kurs, berättar 31-årige gotlänningen, maskinchefen på Barbara, sergeanten vid kustartilleriet Åke Svensson. För att komma runt de yttre skären måste vi passera det öppna vattnet. Det var grov sjö men gaska jämn vind trots allt.

Efter sju minuters gång såg vi två jättestora vågor närma sig. Efter den första krängde Barbara hårt styrbord och så plötsligt slog den anddra vågen in över oss. Det kom som en blixtn från klar himmel att den andra vågen följde så tätt. Båten krängde ytterligare styrbord under vattenmassornas tryck och kantrade.

Hon sjönk och när vi rusade upp mot babordskanten kastades vi i sjön.

En del klamrade sig fast så länge som möjligt, andra började genast simma mot land. Så började den förtvivlade kampen för livhanken. Det var 600-800 meter till närmaste strand och vågorna sköljde över oss i ett. En del grep efter livbälten som ganska snart flöt upp, andra hängde sig på lådor som kom upp. Vi kämpade oss fram i så samlad trupp som möjligt.

Elva av oss kom i land och vis blev alla mer eller mindre skadade när vågorna kastade oss mot stenarna i kanten. Vi var så trötta, att vi inte hade några krafter kvar.

Kustartillerister på ön fick se vår belägenhet och rusade till undsättning. D hjälpte oss upp och vi tog oss så snabbt som möjligt till telefon och slog larm till regementet. Själv såg jag inga andra båtar intill oss, men allt gick så fort, sekundsabbt utvecklade sig olyckan.

Civilarhetare räddade 4 liv

- Barbara har gått runt ute vid Kocken!

Civilarbetaren Edvin Ahlgren ute vid KA 4 var tillsammans med två andra förrådsarbetare den förste som fick erfara att en katastrof inträffat. Det var en värnpliktig av de överlevande och den förste som lyckats ta sig upp på klipporna som utropade de orden på arbetarnas fråga vad det var

som hänt.

Ytterligare ett par värnpliktiga samt maskinchefen Svensson kom strax därefter svårt medtagna upp på land, berättar Ahlgren.

Vi sprang ned och fick tag på en repända, som vi gick ut med så långt vi kunde komma. När sjöarna kom stod vi upp till midjan i vatten, men vi lyckades få ut repet och bärga fyra värnpliktiga, som kom simmande och höll sig fast i livbälten, för att bättre klara sig. De hade inte tagit livbältena på sig, det hade de väl inte hunnit med. Allt gick ju så fort.

De som kom simmande i den höga sjön hade svårt att klara sig in till land då de dels var utpumpade och dels drogs tillbaka ut igen av sjöarna. De fyra som bärgades med repet har civilarbetarna att tacka för sina liv.

Tre värnpliktiga från det sjunkande fartyget höll sig fastklamrade i livbåten, som kom drivande in mot land. En av dem orkade inte längre hålla taget på grund av bränningarna, släppte och försvann i djupet. En annan värnpliktig, som var god simmare, försökte klara en kamrat i land, men var tvungen att släppa honom om han inte själv skulle drunkna. Kamraten försvann i vågorna.

Omkomna

Befälhavaren, sergeant Gustaf Henrik Stjärnskog, född den 30 aug. 1918 i Kila, Södermanland. Han anställdes vid KA 1 1935 och blev underofficer av 2:a graden 1 oktober 1942 vid KA 2. Var nu placerad vid KA 4. Gift, 2 barn.

Arne Lennart Bäckman, född den 28 febr. 1929, Gösnava, Ryngö, Skåne.

Hans Mårten Vilhelm Pettersson, född den 4 okt. 1929, Orrekläpp, Bohuslän.

Leif Gunnar Mattsson, född den 12 januari 1929, Klareborgsgatan 34, Göteborg.

Bror Tage Harald Berggren, född den 11 mars 1929, Banvaktstugan, Våmb, utanför Skövde.

Stamanställd Karl Arne Bertil Rundqvist, född den 14 mars 1930, hus 118 e, Marieholm, Skåne.

Gustav Valdemar Hjelm, född den 17 dec. 1929, Klippan, Asklanda, utanför Herrljunga.

Tore Lennart Eriksson, född den 10 juli 1930, Sanddynevägen 17, Falkenberg.

Konrad Gustaf Adolf Hansson, Bräckevägen 44, Göteborg.

Räddade

Maskinchef Åke Svensson
Furir 88-11-44 Gustavsson
Furir 220-11-47 Pettersson
Vpl 518-17-49 Brink
Vpl 209-16-50 Magnusson
Vpl 1486-7-49 Davidsson
Vpl 2316-7-50 Persson
Vpl 2426-7-50 Andersson
Vpl 3243-17-50 Nilsson
Vpl 1058-9-49 Petrell
Vpl 3349-17-59 Johansson

Barbara hade fått särskilt bred botten

- Urtypen till bogserbåten Barbara heter Gerda, en bogserare, som vi köpte under kriget. Hon byggdes på Finnboda varv, säger marindirektör Bruno Erwin i Marinförvaltningen, Stockholm, vid ett samtal med GT på onsdagen. Gerda finns i Karlskrona.

Sedermera har efter Gerda byggts tre bogserare, en till vardera örlogsvarven i Stockholm och Göteborg. Barbara som blev färdig i år har emellertid fått bredare botten än de övriga båtarna, vilket skedde i samband med ändring av bryggan Breddningen av botten tjänade till att öka stabiliteten hos Barbara. En del andra smärre ändringar har också gjorts på Barbara efter iakttagelser och erinringar på de äldre fartygen.

Det var ingen felkonstruktion e. d. på Barbara så vitt jag känner till, säger marindirektören. Vid så svårt överhandsväder som på onsdagen hjälper ingenting och jag känner till att vissa områden, i Göteborgs skärgård ger mycket besvärliga vågrörelser vid storm på grund av bottenens beskaffenhet.

Bogserbåten Barbara var byggd på Norrköpings varv och verkstad. Den var på 103 ton och sjösattes i våras.

Varvsledningen vill med anledning av olyckan inte göra något som helst uttalande förrän man varit i förbindelse med marinförvaltningen och kustartilleriet i Göteborg.

Före leveransen har fartygsbygget stått under marinens kontroll och överlämningen har skett efter den traditionella invigningsturen, säger man på varvet.

Barbara var av gängse bogserbåtstyp, säger man på experthåll. Att den skulle vara särskilt rank eller felkonstruerad är ett antagande som tillbakavisas.

